

W tym roku przypada 82 rocznica powstania Armii Krajowej, ruchu oporu, który powstał w czasie okupacji nazistowsko - niemieckiej.

Formacja, która współpracowała z polskim rządem na uchodźstwie, z siedzibą w Londynie, jest uważana przez wielu historyków za największą armię podziemną w okupowanej Europie, a jej liczebność wahała się od 200 000 do 600 000.

I choć po wojnie Polska znalazła się pod rządami komunistów wspieranych przez Sowietów, duch i wyczyny Armii Krajowej inspirowały tych, którzy kontynuowali walkę o niepodległość Polski.

W przeciwieństwie do wielu innych krajów okupowanych przez Niemcy w czasie wojny, Polska nigdy nie miała kolaboracyjnego rządu. Po gwałtownym upadku kraju w wyniku niemieckiej i sowieckiej inwazji w 1939 r. powstało wiele grup oporu, a rząd na uchodźstwie został utworzony najpierw we Francji, a następnie w Londynie.

Początkowo głównym ugrupowaniem oporu był Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), utworzony w listopadzie 1939 roku. 14 lutego 1942 r. na rozkaz premiera rządu na uchodźstwie Władysława Sikorskiego ta organizacja została przemianowana na Armię Krajową. Zarówno ZWZ, jak i AK stopniowo wchłaniały inne, mniejsze grupy konspiracyjne.

AK funkcjonowała jako część szerszego państwa podziemnego utworzonego w okupowanej Polsce. Teoretycznie była ona podporządkowana rządowi na uchodźstwie, choć w praktyce często funkcjonowała niezależnie.

Norman Davies w swojej historii Polski, *God's Playground* napisał, że „można słusznie uznać, że AK była największą europejską formacją ruchu oporu”.

Biorąc jednak pod uwagę charakter działalności podziemnej tej organizacji, dokładne oszacowanie jej wielkości jest bardzo trudne do określenia. Związek Radziecki, Jugosławia, Holandia i Francja również miały duże jednostki sił oporu.

Największą operacją AK – i w istocie największym pojedynczym wysiłkiem wojskowym podjętym przez jakikolwiek europejski ruch oporu w czasie wojny – było Powstanie Warszawskie w 1944 r., w którym dziesiątki tysięcy bojowników bezskutecznie próbowało wyzwolić miasto spod okupacji niemieckiej.

Armia Krajowa wraz z rządem RP na uchodźstwie podejmowała również działania mające na celu upowszechnianie sprawy Holokaustu oraz pomoc ukrywającym się Żydom.

Jan Karski, kurier AK, przywoził zachodnim przywódcom – w tym bezpośrednio prezydentowi USA Franklinowi Rooseveltowi – raporty o sytuacji Żydów w okupowanej Polsce. Karski jest jednym z wielu członków Armii Krajowej uznanych przez Izrael za Sprawiedliwych wśród Narodów Świata za działania na rzecz ratowania Żydów przed Holokaustem.

Wyróżnienie to otrzymał także Henryk Woliński, szef „Wydziału Żydowskiego” AK, który ukrywał w swoim mieszkaniu ponad 25 Żydów i pomógł założyć „Żegotę”, organizację polskiego państwa podziemnego, której zadaniem było ratowanie Żydów, przy współpracy z Armią Krajową.

Źródła: Dni 82 rocznica powstania Armii Krajowej. Tygodnik Solidarność. <https://www.tysol.pl>

Zdjęcia: Domena Publiczna

Autor:

Danuta Piotrowska